

Slovenian Presidency of the EU 2008

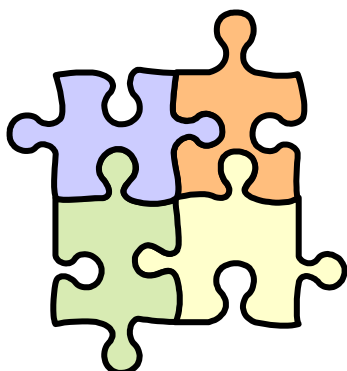
**7-me europejskie spotkanie
osób dotkniętych ubóstwem**
Bruksela, maj 16 & 17, 2008

« Nasz głos jedzie do Brukseli »

4 filary w walce z ubóstwem?

Pomoc
społeczna

Problemy
mieszkaniowe

Usługi ogólnodostępne (energia, woda...)

Minimalny dochód

Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu

eapn@wrzos.org.pl - www.eapn.org.pl

Delegacja była jest przygotowana przez
ATD Czwarty Świat - www.atd.org.pl

Siódme Europejskie Spotkanie Osób dotkniętych Ubóstwem

Bruksela 16 - 17 maja 2008

Tekst opracowany przez Annę Osinską – wolontariuszkę ATD Czwarty Świat

Wstęp

Pierwsze Europejskie Spotkanie osób dotkniętych ubóstwem odbyło się z inicjatywy Belgii w 2001 roku, aby już na stałe wejść do unijnego kalendarza w roku 2003. W tym roku 16 i 17 maja osoby doświadczone biedą spotkały się w Brukseli po raz siódmy.

Przyjechało tam 124 delegatów z 26 państw. Na ich zaproszenie przybyło na Spotkanie do Pałacu Egmont 90 gości z ministerstw, instytucji europejskich, organizacji pozarządowych, pracowników akademickich i przedstawicieli związków zawodowych.

Słoweńska Prezydentura Europejska zaproponowała na tegoroczne Spotkanie cztery następujące tematy: usługi socjalne, mieszkalnictwo, minimum socjalne i usługi świadczone w interesie ogólnym (woda, elektryczność, gaz, transport). Te kluczowe filary walki z biedą łączą się ze sobą jak części puzzlowej łamigłówki.

W swoich krajach delegaci przygotowywali się na Spotkanie odpowiadając w ramach każdego z czterech tematów, na takie oto trzy proste pytania:

- Co dobrze funkcjonuje?
- Co funkcjonuje źle?
- W jaki sposób można poprawić istniejącą sytuację?

Po zakończeniu sesji plenarnej otwierającej 7-me Spotkanie delegaci podzieleni zostali na tematyczne grupy warsztatowe, w których przedstawili przygotowane wcześniej tematy do dyskusji. W czasie prac grupowych, sorządzano raporty, które zawierały rekomendacje delegatów. Skróty raportów zostały przedstawione na końcowej sesji plenarnej. Następnie dyskutowano i komentowano wnioski na zasadnicze tematy.

Pełny raport ze Spotkania w Brukseli zawiera główne przesłania delegatów, rezultaty wcześniejszych spotkań oraz oficjalne wystąpienia w czasie sesji plenarnych jak również dyskusję końcową nad przedstawionymi tematami oraz przemówienia z końcowej sesji plenarnej.

Treść 7-ego Spotkania:

Pani Vesna LESKOSEK ze Słowenii, reprezentująca Wydział Spraw Socjalnych Uniwersytetu w Ljubljanie jako prezydent 7-ego Spotkania Osób Doświadczonych Biedą przywitała uczestników a następnie wprowadziła słuchaczy w cztery zasadnicze tematy.

Usługi Socjalne wyznaczają określaną politykę rządową na szczeblu krajowym lub regionalnym. Ustawy mogą hamować lub ułatwiać dostęp do usług socjalnych i programów. Dostęp fizyczny jest w tym względzie istotny, tak jak na przykład łatwy dojazd, bliskość placówek, ich wyposażenie architektoniczne itd. Zatem ważna jest dostępność społeczna do tych placówek ze względu na określone grupy społeczne, które z nich korzystają. Innym ważnym aspektem dostępności do usług socjalnych są bariery biurokratyczne, które odzwierciedlają ograniczanie praw społecznych. Innym jeszcze czynnikiem jest to jak osoby korzystające z tych placówek są traktowane. Dlatego uważa się ludzi biednych za problem socjalny, czy są widziani jako nieaktywni, mało inteligentni, niezdolni do kierowania własnym życiem i brania za nie

odpowiedzialności? Czy też jest przeciwnie: są zachęceni do rozwijania swoich zdolności i potencjału. Czy usługi socjalne są po to aby znosić bariery umożliwiając tym samym włączenie społeczne czy traktuje się tam z szacunkiem klientów? Coraz częściej usługi socjalne są sprywatyzowane. Oznacza to, że nie mogą być dostępne dla wszystkich w taki sam sposób, zatem zysk staje się priorytetem a nie godność osoby ludzkiej .

Dochód Minimalny jest zasadniczym narzędziem w walce z biedą gdyż określa normy godnego życia. Z tego powodu, pojawia się szeroka dyskusja nad tym, czym jest godne życie i jak powinno być ono gwarantowane. Prawo do udziału w zyskach wywalczyli sobie kiedyś robotnicy i dlatego właśnie zysk państwa powinien być uczciwie rozdzielany. A ludzie , którzy z różnych powodów nie mogą obecnie zagwarantować sobie godnego życia, mają prawo z tego zysku korzystać. Ta sprawa jest często błędnie rozumiana; dlatego słyszy się opinie, że ludzie uzależniając się od zasiłków tracą chęć do poszukiwania pracy.

Taki punkt widzenia, może powodować ograniczanie zasiłków socjalnych czy nawet ich likwidację, aby w ten sposób wywierać presję na ludziach by szukali pracy. A doświadczenie pokazuje, że jest przeciwnie: ograniczanie zasiłków socjalnych powoduje zwiększanie się biedy a nie wzrost zatrudnienia.

Rozwój ekonomiczny i kulturowy podnosi poprzeczkę określającą standardy godnego życia, do którego każdy ma prawo niezależnie od tego czy pracuje. Nikt nie jest biedny z wyboru. Zatem przyczyny biedy, leżą w strukturach jakie wyznacza polityka rządowa. Z tego powodu poszczególne kraje ponoszą odpowiedzialność za godne życie swoich obywateli. Wprowadzenie dochodu minimalnego jest dobrym narzędziem do realizacji tego celu. Jednocześnie należy podkreślić, że coraz większe grupy społeczne są wyjęte z tej formy opieki socjalnej. Takimi grupami są migranci, emigranci bez prawa pobytu, bezdomni oraz inne osoby, których sytuacja jest z jakiegoś powodu nieuregulowana.

Mieszkalnictwo nie oznacza jedynie posiadanie dachu nad głową ale miejsca do zamieszkania, które gwarantuje bezpieczeństwo i stabilne życie. Mieszkanie jest przestrzenią prywatną, która powinna być gwarancją godnego życia; miejscem na odbudowanie sił, na odpoczynek, korzystanie z rozrywki ale także przestrzenią gdzie podtrzymywana jest więź społeczna i rodzinna, gdzie pielęgnowana jest tradycja dzięki przechowywanym w niej pamiątkom. Taki dom tworzy klimat bezpieczeństwa i pozwala na to, aby stale nie koncentrować się tylko na tym jak przeżyć. Trzeba mieć zatem możliwość korzystania z wody, elektryczności i ogrzewania w taki sposób aby mieć czas na zajęcie się czymś innym. Jeżeli te podstawowe dobra nie są zagwarantowane, to ludzie są zmuszeni do ciągłego myślenia o przeżyciu, o tym jak utrzymać czystość, gdzie spać, jak zadbać o przedmioty osobiste i mieć siły na przeżycie kolejnego dnia.

Właśnie z tych powodów, polityka mieszkaniowa jest elementem kluczowym w walce z biedą. Godne warunki mieszkaniowe pozwalają na skupienie energii na czymś innym niż na samym przeżyciu i spaniu itd. Mieć mieszkanie to znaczy móc myśleć o znalezieniu pracy, o edukacji, o podwyższeniu kwalifikacji zawodowych itd...

Lata doświadczeń pokazały, że rynek mieszkaniowy jako taki nie rozwiązuje problemów lokalowych osób doświadczających biedy. Dlatego rządy państw powinny prowadzić politykę mieszkaniową, która uwzględnia znaczenie „domu” w życiu każdego człowieka a zatem powinny odpowiedzieć sobie na pytanie; co oznacza w ich warunkach uczciwe zakwaterowanie.

Wynik prac grupowych podczas siódmego Spotkania osób doświadczonych ubóstwem, pokazał, że **usługi świadczone w interesie ogólnym**, są w dużym stopniu, ukrytą przyczyną biedy a ich znaczenie nie jest docenione. Słabo zdajemy sobie sprawę z konsekwencji braku energii elektrycznej, wody na terenach wiejskich lub w dzielnicach marginalizowanych gdzie głównym problemem jest brak dachu nad głową i brak infrastruktury. Ostatnio ten problem pojawił się w zaniedbanych dzielnicach zamieszkałych przez migrantów, osoby starsze, Romów, bezdomnych i inne grupy wykluczone. Usługi świadczone w interesie ogólnym to także środki transportu jak autobusy, pociągi. W epoce elastycznego zatrudnienia są one zasadniczym elementem w poszukiwaniach pracy a potem w jej utrzymaniu. Niewiele osób może dzisiaj marzyć o pracy w miejscu zamieszkania, coraz więcej musi godzinami dojeżdżać codziennie do pracy. Jest także problem sklepów, które zgromadzone są w centrach handlowych często znajdujących się w

znacznej odległości od centrum miasta i osiedli mieszkaniowych. Zatem publiczny transport jest ważny dla tych, którzy mieszkają w centrach miast czy w oddalonych przedmieściach a jeszcze bardziej dla tych, którzy mieszkają na wsi i mają trudności z dotarciem do placówek służby zdrowia i edukacji.

Wszystkie te problemy muszą być poddane szerokiej dyskusji. Poprzednie Spotkania pokazały, jak trudne jest osiągnięcie celów oraz to, że nie możemy się spodziewać szybkich zmian. Dlatego tak ważne jest, aby prowadzić dialog między osobami realnie doświadczającymi ubóstwa a tymi którzy tworzą ustawy, bo w ten sposób można doprowadzić do ograniczania nierówności. Jestem głęboko przekonana, że Spotkanie to wspiera osiągnięcie tego celu.

Nota Prezydentury Słowenii do Rady Unii Europejskiej, Luksemburg 9-10 czerwca 2008

W siódmym Spotkaniu Osób Doświadczonych Ubóstwem i Wykluczeniem zorganizowanym w Brukseli w dniach 16-17 maja, wzięło udział 124 delegatów z 26 państw oraz 90 zaproszonymi gości reprezentujących ministerstwa krajowe, instytucje europejskie, ośrodki badawcze oraz związki zawodowe.

Tegoroczne Spotkanie toczyło się wokół 4 kluczowych kwestii dotyczących walki z biedą: usługi socjalne, mieszkalnictwo, minimum socjalne i usługi świadczone w interesie ogólnym

Oto główne przesłania i rekomendacje zaproponowane przez delegatów siódmego Spotkania:

Usługi ogólnodostępne to takie, z których wszyscy powinni móc korzystać, które są finansowo przystępne i zapewniają normalne życie, a jednocześnie są gwarancją podstawowych praw człowieka. Wielu delegatów podkreślało wzrastające trudności dostępu do tych podstawowych dóbr. Szczególnie podkreślano trudności w dostępie do energii. Zasadniczą przyczynę widziano w konsekwencji ciągłego drożenia energii, co jest szczególnym problemem dla osób o niskich dochodach. Podkreślano, że osoby te często muszą wybierać pomiędzy jedzeniem a korzystaniem np. z ogrzewania. Główne propozycje delegatów dotyczyły:

- Przystępnych cen usług ogólnodostępnych (gaz, elektryczność, woda, transport) jako gwarancji fundamentalnych praw.
- Mówiono, że rządy poszczególnych krajów muszą zagwarantować wszystkim

dostęp do tych usług poprzez odpowiednią regulację cen, zapewniając możliwość korzystania z nich i zakazać ich odcinanie.

- Propozycji Europejskiej Karty Praw Użytkowników Energii, która ma brać pod uwagę standardy społeczne i być zalegalizowana. Karta ta ma być narzędziem chroniącym konsumentów.
- Problemów związanych z brakiem możliwości opłacania energii. Uznano to za zasadnicze i pilne wyzwanie, łączące kraje Unii Europejskiej, szczególnie w świetle szybko rosnących cen energii. Najważniejsze jest podjęcie kroków do ustanowienia wyważonych cen i dostaw energii tak, by korespondowały z wysokością minimalnych dochodów.
- Zrozumiałej i dostępnej informacji przekazywanej w kontakcie z drugą osobą (a nie za pomocą elektronicznego automatu, który dyskryminuje osoby o niskich dochodach), ale także zapewnienia bezpłatnego i niezależnego poradnictwa oraz efektywnych procedur wyjaśniania i załatwiania skarg.
- Efektów liberalizacji cen rynkowych oraz wpływu dyrektyw usługowych, które powinny być szybko zweryfikowane tak, aby brać pod uwagę osoby żyjące w biedzie i społecznie wykluczone.
- Ludzi doświadczających biedy i wykluczonych, którzy mają być włączani w tworzenie, wdrażanie a potem w ocenę nowych rozwiązań dotyczących użytkowania podstawowych mediów.

Usługi socjalne jako podstawowe narzędzie wzmacniające integrację społeczną osób żyjących w biedzie, powinny być łatwo dostępne dla wszystkich oraz powinna być zagwarantowana ich dobra jakość.

Wewnętrzne prawa rynkowe, nie mogą dominować ponad fundamentalnymi prawami człowieka i utrudniać władzom krajowym organizowanie dostępnych usług socjalnych dla lokalnej społeczności. Prawo do pomocy społecznej jest częścią Karty Fundamentalnych Praw. Niestety prawa te, stają się coraz trudniejsze do zagwarantowania ze względu na istniejące kryteria dyskryminujące, kontrakty i różnego rodzaju sankcje. Główne rekomendacje wysunięte przez delegatów dotyczą takich praw jak:

- Zagwarantowanie prawa do dobrej jakości usług socjalnych.
- Usługi socjalne mają być dostępne w dobrej jakości i bez czasowych ograniczeń, w zależności od potrzeb ludzi doświadczających biedy i wykluczonych społecznie.
- Każdy ma być traktowany tak samo, z uwzględnieniem jego godności w dostępie do usług socjalnych bez żadnej dyskryminacji.
- Konieczne informacje i porady o lokalnych usługach socjalnych, mają być dostępne dla każdej osoby o niskich dochodach w formie dla niej przystępnej.
- Zagwarantowany dostęp do dobrej jakości usług medycznych i lokalowych powinien szybko ulec poprawie.
- Powinien być stworzony europejski system kontroli zdrowia i biedy.
- Nowe podejście do tworzenia indywidualnego kontraktu między klientem a pracownikiem służb socjalnych, jest ważną kwestią podnoszoną przez osoby doświadczające biedy. Konieczne są działania wykluczające możliwość dyskryminacji w tych kontaktach.
- Unia Europejska powinna określić standardy, dla przestrzegania przez swych członków, gwarantujące dostęp do wysokiej jakości usług socjalnych.
- Rządy poszczególnych państw muszą zagwarantować efektywność usług socjalnych pracujących według europejskich standardów.
- Usługi socjalne muszą być koordynowane, realizowane i oceniane także

na poziomie lokalnym.

- Aby prawa człowieka były respektowane, osoby doświadczające biedy muszą być włączone w strukturalne mechanizmy uczestnictwa na wszystkich poziomach. Modele uczestnictwa w organizacji, tworzeniu i realizacji muszą być promowane i wzmacniane na poziomie Unii Europejskiej jak i na poziomach krajowych przez ustalone mechanizmy.

Mieszkalnictwo i zakwaterowanie są fundamentalnymi prawami które powinny być uznane na poziomie Unii. Delegaci podkreślali, że mieszkanie to coś więcej niż ściany domu . Człowiek potrzebuje zdrowego otoczenia i dobrej jakości świadczeń aby godnie żyć. Szczególnie podkreślano trudności związane z mieszkalnictwem i schroniskami dla osób bezdomnych , uzależnionych i upośledzonych. Podawano także przykłady udanych projektów biorących pod uwagę potrzeby tych grup, które były realizowane przez organizacje pozarządowe i włączały do działania osoby zainteresowane. Delegaci podkreślali szczególnie trudności jakie napotykają migranci w znalezieniu niezależnych mieszkań. Bardzo ważnym problemem są w wielu krajach wzrastające koszty mieszkań i stale wzrastający procent osób, które nie dysponują wystarczającymi dochodami aby za nie płacić. Uznano, że chociaż mieszkalnictwo jest przede wszystkim problemem rządów poszczególnych krajów, to jednak potrzebny jest duży wysiłek w całej Unii Europejskiej aby tę kwestię rozwiązać. Delegaci proponowali następujące rozwiązania:

- Określenie rzeczywistych potrzeb ludzi bezdomnych poprzez włączenie organizacji pozarządowych, które mają w tej sprawie dobre rozeznanie.
- Finansowe wsparcie aby wzmocnić ludzi doświadczonych biedą i bezdomnych aby mogli się wypowiadać na te tematy dzięki pomocy udzielonej przez organizacje pozarządowe.
- Utworzenie strategii i krajowych planów dla rozwiązania problemu bezdomności i zakwaterowania.
- Mieszkalnictwo i bezdomność powinny być kluczowymi tematami w europejskim roku integracji .
- Powstawanie publicznego i socjalnego zakwaterowania jest podstawą sukcesu strategii dla rozwiązania problemów mieszkaniowych.
- Europejski Fundusz Strukturalny powinien lepiej wspierać dostęp do przystępnego finansowo mieszkalnictwa.
- Kraje członkowskie powinny określić procentowy udział opłat za mieszkanie w dochodach.
- System podatkowy powinien zniechęcać do spekulacji na rynku związanym z mieszkaniami i pustostanami.
- Niedopuszczalna jest dyskryminacja w przydziałach mieszkań, jako zasadnicze prawo unijnej legislacji. Powinna być ona ściśle monitorowana.

Dochód minimalny powinien być określony we wszystkich krajach Unii i postrzegany jako prawo. Godne życie kosztuje i dlatego powinien być on uznany jako inwestycja dla przyszłości społeczeństwa. Główne uwagi delegatów skupiały się na tym, że :

- Minimalny dochód powinien być uważany za dynamiczne narzędzie dla zmiany ludzkiej egzystencji.
- Minimalny dochód jest inwestycją dla integracji ludzi . Praca nie jest jedyną drogą do

- walki ze społecznym wykluczeniem.
- Uczestnicy podkreślali, że konieczne są zmiany w przekazie informacji dotyczącej prawa do minimalnych dochodów. Konieczne jest uproszczenie procedury administracyjnej, jej jawność oraz respektowanie godności człowieka, który znajduje się w potrzebie (tworzenie jednego miejsca, do którego osoby potrzebujące mogą się zgłaszać, nie będąc zmuszane do wielokrotnego powtarzania swoich życiowych historii).
 - Minimalny dochód to nie tylko sprawa pieniędzy ale także dostępu do leczenia, kultury ... i wielu innych aspektów godnego życia.
 - Minimalny dochód powinien być realnym odzwierciedleniem kosztów życia w danym kraju oraz powinien uwzględniać drożenie produktów, być odzwierciedleniem potrzeb ludzkich. Szczególną rolę, mają tutaj do odegrania socjalne organizacje pozarządowe w określeniu koszyka potrzeb koniecznego dla godnej egzystencji.
 - Rolą Unii Europejskiej, powinno być uznanie dochodu minimalnego, jako źródła życia raczej niż koniecznego, zbędnego wydatku tym samym unikając stygmatyzacji dochodu minimalnego jako "biernej miary".

Delegaci podkreślali potrzebę wymienionych czterech filarów jako widocznych czynników walki z biedą i wykluczeniem społecznym. Mówili też o roli mediów w przekazywaniu prawdziwego obrazu tego, czym jest bieda i zwalczaniu negatywnego, stereotypowego wizerunku ludzi biednych i pokazywaniu jako "leniwych, którzy nie chcą podjąć pracy". Delegaci kładli szczególny nacisk na konieczność dostrzegania osób biednych jako inteligentnych, mających wartościowe doświadczenia, które upoważniają ich do uczestniczenia bezpośrednio w szukaniu rozwiązań ich sytuacji.

Delegaci domagali się aby udostępnione przez nich narzędzia prowadziły do zmian, które można mierzyć pomiędzy kolejnymi spotkaniami. Wskazując jednocześnie na konieczność oceny działania Unii Europejskiej w zakresie integracji w przygotowaniach do roku 2010, który został przez nią przyjęty jako Rok Walki z Biedą i Społecznym Wykluczeniem.

Wnioski Prezydentury:

Prezydentura popiera uczestnictwo osób doświadczających ubóstwa jako zasadniczy element Spotkań oraz nawołuje w przyszłości do zwiększenia wysiłków w sprzyjaniu ich udziałowi.

Prezydentura zachęca Kraje Członkowskie do rozważenia przesłań oraz propozycji wyrażonych przez delegatów 7-ego Spotkania, jako ważnego wkładu w narodowe plany działania na lata 2008-2011, oraz w tworzeniu Krajowych Programów Reform prowadzących do Aktywnej Komunikacji Integracyjnej.

Prezydentura zachęca Komisję do zdecydowanego brania pod uwagę rekomendacji wyrażonych przez delegatów siódmego Spotkania w jej pracach nad aktywnym włączaniem społecznym jako rezultatem Strategii Lisbońskiej i Otwartej Metody Koordynacji, szczególnie w Opiece Socjalnej i Społecznej Integracji jako propozycji przyszłego Kalendarza Społecznego.

Prezydentura zachęca wszystkich uczestników siódmego Spotkania, do rozprzestrzeniania rezultatów oraz doświadczeń z tego Spotkania najszerzej jak to jest możliwe. A także do wspierania wysiłków pokazujących, że rezultaty Spotkań dają wiedzę i doświadczenia, na rzecz walki z biedą i wykluczeniem społecznym na wszystkich szczeblach oraz są motorem zmian w ustawach ograniczających biedę i społeczne wykluczenie.